

اقتصادیات

نومبر ۱۷

▶ پچنبہ ◀

۷ کانون ثانی ۱۳۲۴

براقديلر . بوسنه ليلر التي عصر دن برى اداره عثمانيسده بولندقلرى حالده
لسان مادرزادلىرىنى محافظه ايلديلر . ايشته بوده كوسترييوركه عثمانيلر سائر
ممالك مفتوسنه ده يابدقلرى كې . بوسنه ده ده اوسترياليلرك اشغال ائناسنده يابدقلرى
وجهله جبر و شدت و خشونت كوسترمديلر .

حتى حضرت فاتح بوسنه يى فتح ايتكدن صكر (فرانسيسكن) لر بوسنه ده
ايسته دكلرى كې خريستيانلىق ائشمه ساعى اولديلر . سلاطين عظام ده بوكى
اجبى معاملا تهنه مسامحه ايتديلر . عثمانى سياستنده بوكى نقصانلر اولمسيدي
دها دوغرىلى اداره ممالك قضيه سى بيلشمش اولسيدي بوكى احوال مؤسففه
ميدان قللامش اولوردى .

بوسنه و هرسك عثمانيلرك اداره سنه كچكدن صكره (مائياس قوروهن)
اوج دفعه اعاده استقلاله ساعى اولديسه ده اوچنده ده هزيمت فاحشه يه گرفتار اولدى .
۱۴۶۳ و ۱۴۷۱ و ۱۴۷۹ سنه لرنده وقوعبولان بو مهاجماتده تركلر بحارلرى
قنا حالده صارصديلر . صاوا نهرينى ده تجاوز ايدرك خرواستانى استيلا ايلديلر .
عثمانيلرك مهاجمات غضنفرانه سنه تاب آور مقاومت اوله ميان بحارلر و اوسترياليلر
تدافىي حركتده بولمقدن غيرى برشى يابه مديلر .

(دوام اولنه بقدر) تجارت مكتبي جغرافيا معلمى

صفوت

اجمال داخلى

مجلس مبعوثانده فعاليت - داء شورا - حسن فهمى پاشانك رجعتى - اوقاف ناظرينك
غرايى - مجلسده شمس الدين بك آغزندن : « يا اخوان العرب ! اتم . . . مبادله »
وظائف لروى - حسين حلمى پاشا و اصابت عين ! - ذهنى پاشانك بياننامه سى -
كتابخه ، خطاطى ؟ - « مش ، مش » لر دو قوم سى ؟ - شكران نعمت ايله اكلايه مديقمز
معنالى .

استانبول ، ۱۳ كاتون نائى ۳۲۴

بو هفته مبعوثلر من شديد و سوركللى برچاليشقاناق كوسترديلر . شوفاليت

قوهٔ تشريعيه صفتيله مجلس ملیدن مطلوب و منتظر اولان اجراءات صورتند.
 ثمره ويره مدی ايسه ده مجلس . وکلای دولت اوزرنده حق مراقبه سی واسع
 بر مقیاسده استعماله ایتدار ایلدش اولدیغندن مناقشات جاریه بو حقت تأید
 قطعینسی و اکلامیانلرجه اکلاشله سی موجب اولقی و مصالح دولتک نه فکر
 و ماهیتده ذوانه مودوع اولدیغنی و بو صهرده هر کسجه معلوم اولمیان حقایقی
 اظهار ایتک جهتلریله پک مهم و مفید اولمشد. شورای دولت دواړنده پایلان
 تنسیقات حقنده ایضاحات ویرمک اوزره مجلسه دعوت ایلدش اولان رئیس
 حسن فهمی پاشا مدافعاتی یوروته مدی ، بکندیره مدی . چونکه موضوع بحث
 اولیه هیئت مجموعه اعتباریله حسن مدافعه اولنه مازدی و حال بویه ایکن تنسیقاتده کی
 خطیثاتی اعتراف و حقیقی الزامه بدل سلمی توفیق پاشانک اجراءاتی باشند باشه
 مدافعه یه و او اجراءاتی تصدیق ایتش اولان هیئت وکلایی حمایه فکرنی بالجمله
 افکار حقانیت پرستانه فوقنده طوته رقی مجلسی اسکا ته مصروف اولان سوزلر ،
 همتلر بکندیریله مزیدی . شورای دولت دواړی پادشاهدن باشلایه رقی کبرانک اقربا
 و منسوبینی ایله طولمشیدی ؛ بوندن بشقه راحتجه هضم ایتک احتیاجنده بولندیغنی
 تصدیق ایتدیر نلرده قافله یه صوقولمشیدی . لالاسیله کیدوب کان ، مکتب حقوقه
 دوام کلفتنی اختیار بیوران مینی مینی بکتر کوریلدیوردی . یزاس فاحشه لر النده
 قالدینی زمان حدودی طارلاشمش ، اهالیسی آزلش ایدی . آتی استیخلاف ایدن
 دولتمزك اوتوز ایکی سنه دن برو اوغرا دینی مصیبت اداره ، بصره دن اورویا
 ایچرلرینه و طربزوندن غانه قدر بو ملک فسیحده یاشایان اوتوز میلیون عثمانلیک
 باشند هیئت تشریعیه نامنه بویه بر بالای عظیم بولندیر بیوردی . تموز انقلابی
 شورایه بر دوا ، مظهر ویرلمسی ایجاب ایتدی . فقط علاج مقدار کفایده اعطا
 اولمیدی . بوکون بیله بر داء شورا موجوددر ، اعراض هر چشم کشاده به عیاندره
 حال بوکه شو حقیقت سولنمیدی . «عدالت محضه اجرایی ممکن اوله میه جفنندن
 اوفاق تفک قصورلر واقع اولدی ايسه (ايسه ده دکل) یواش یواش تعمیر اولنه جقدر»
 دیشدی . الیوم شوراده موجود اولان منسوبینک ابقاسنده طرفگیرانه حرکت

اولئدیغنی تسلیم ایتک متعذر در. بو طاقم اعضا آرمسند مکاتب عالیہ مآذونلری وارسمده او درجده اولیان مکتبلردن چیقه بیلیملر دخی بولندقدن بشقه اعضالقدن اولکی خدمتلری قلم خلفالغندن عبارت اولانلرده آزدکلدر. دنیانک هیچ بر مدنی مملکتنده بر مکتب شهادتنامه سیله Conseiller d'Etat اولونماز. — شورای دولت اعضالغنک قدری بزده یک زیاده تزیل ایدلمش اولدینی ایچون عنوانک اهمیتنی فرانسزجه مقابلنده بولمق ایستدم. — سوء اداره بو مملکتده حسیات حقیق صوغوتمش اولدینی ایچون یک یوکسکدن وقوع بولان برصهریت تکلیفنی رد ایدده جک ارباب جسارت دیبوزمهک فنار یلده آرانسه عجیابولنه بیلیر میدی؟ قبل الانقلاب دولت علیه کیملرک ید استبدادنده فصل سورونوب کیدیوردی؟ حال وکه هیمز «تبعه دولت علیه دن» ایدک. منسویت نظریاتی سفسطه ومغالطه دن سالمأ یوروتمک آسان دکلدر. مجرد قرابت و منسویت مدار تهمت اوله ماز. آنجق شوراده اصلاحی ایجاب ایدن احوال قرابت و منسویتدن متولد اولانلره منحصر دکلدر. مع ذلک حسن فهمی باشا بر سولیدیکنی دفعات ایله تکراردن و «اوزون چارشیه یکی قفالر ایضار لایه میز» کی ادبیات کتابرنده نزاهت و علویت افاده یه مثال اوله رقی کوستر یله میه جک جمله لری نطقنه قاریشیدیر دقدن صوکره ینسه تنسیقاتک صحت و حقایقته موافقتنده اصرار و مأمورین انتخاباتک بولنه قونیه جنی وعدیله اتمام کلام ایندی.

مبعوثلرله رئیس یاشانک محاورات مدیده سی شورای دولنک حال حاضرینی تنویر ایتکله برابر قوه اجراییه دن بر جزؤ مهمی احراز ایتمش اولان برذاتک حالت دماغیه و روحیه سی وکلای ملت و متعاقباً بالجله افراد ملت آجوب کوستردی که فائده کلیه سی «استشاره» قارئلرینه ایضاح ایتک زائد اولور.

اوقاف ناظری شمس الدین بکک صورت ایضاحاتی ایسه بیانی کولتج اولدی. اوقافک حال بریشانیسته دائر بیلدیکمز شیلری اوقودقدن صوکره اصلاحات ایچون سنه لرحه مهلت ایستیه رک بیچاره مبعوثلری متحیر و مأیوس براقدی. بر آره لقی امور اوقافک صرف دینی و اسلامی اولدینی ایچون عناصر غیر مسلمه نک بولندینی

بر مجلسده موضوع بحث ایدلامك لازم كاه جكنی سوبلیدی. بونظریه رد ایدلادی:
او عناصر غیر مسلمه نك دخی ابنای وطندن بولندقلری وهربری عموم عثمانیلرك
وکیلی اولق صفتیله بواشلری تدقیق ایده بیله جكاری و امور تصرفیه نقدر صاغلام
اولورسه اعتبار عمومی مالی اونستهده آرتیه جفندن قواعد عمومی شرعیه خارجه
چیقمق سزین تصرف املاك لایحه لری تنظیم ایدلمسی لزومی اكلاندی و شمس الدین بكه
بودقایق شرح و تفهیم ایدن خواجه زاده مصطفی عاصم افندی اولدی. امور شهنبدری
مدیر اسبق. طهران سفیر کبیر سابق و اوقاف ناظر لاحق اولان شمس الدین بك
اك بیوك غرابی بیاننامه سنك خاتمه سنه یازدینی عربجه افاداتی مجلسده عرب مبعوثلریسته
اوقومقده کوستردی. بیاننامه نك اوست طرفلرنده مبعوثلردن یوزده طقسانك
اكلایه میه جنی سوزلر كچمش اولغله برابر «شمعی عربی العبارة برجه دعایه ایله
سوزده نهایت ویرمك ایسترم. بوخاتمه كلام بنجه مهمدر. زیرا امور دولنده توکیل
واستخدام ایتدیككزر برانسانك دیانت و سیاستده خلاصه عقاید و افکارینی متضمندر»
مقدمه سیله عرب مبعوثلره ندا ایتدی:

«یا احوان العرب! اتم الخطابون خاصة من بین العامة و اتم لترجون عنی و الراوون
فاسمعوا دعوا ...» دولتک لسان رسمیدی ترکیه اولدیغنی قید ایدن قانون
اساسی باغیرسون، طورسون؛ انی کیم دیکار؟ بو کیدیشله یارین غابریل
افندی ده کایر، ارمنی مبعوثلره ارمنیجه بر دعا اوقور، کیدر برکونده
ماور و قورداتو افندی روم مبعوثلرك خاطرلرینی خوش ایدر شونا بمحل خطبه
عربییه ایرادی بالذات عرب مبعوثلرك بیله مظهر تصویب اولمامشدر. شمس الدین
بکك سلامت قلبی، صفوت وجدانی، حسن نیتی کیسمسه انکار ایده من.
بونکله برابر مشروطیتك روحنه اطلاعدن الان بك اوزاق بولندیغنی انکاره
دخی آرتقی کیسمه ده مجال قالمامشدر.

وکلادن اوقاف ناظریده بویله جه اكلاشلادی. مبعوثلرك هربری بر صورتله
كلاه قاپورلر و یاقاق ایستورلر دینلر انصاف ایتسونلر. مبعوث عربی بکی
کوندر مامك ایچون بروسه ده توفیق بکی اقباسی ایتلیدی؟ شمس الدین بکی

استانبول مبعوثی خواجه نصوح افندی زاده مصطفی عاصم افندیك وعظمرینه -
ترکجه سویلیمك شرطیله - تعیین ایدوبده مصطفی عاصم افندی بی اوقاف نظارتنه
نصب ایلمك یاككشمی اولور ؟ ...

باش وکیلیمز ارتق « خارج ازمسابقه » در . وکلای سارهدن شمعی به قدر
مجلسده دیکه نئیر ایچده استیضاحلرک حدود وشمولی اعتباریله موفقیت قزانان
یاکمز داخلیه ناظری حسین حلمی پاشادر . شورای دولت اعضا لری درسم
مبعوثی لطفی بکک ایسته سنده کچید یاپارکن کچنده تعیین اولنسان بر ذات دخی
حسین حلمی پاشایه منسوب کوسترلمشیدی . حسین حلمی پاشا کرک نفسی کرک
اوداتی مدافعه به شتاب ونتیجه دهه موفقیت استحصال ایلدی . جناب حق وکلای
سارهدنک نظرندن صاقلاسون !

بوهفته ظرفنده حجازیمور یولک مجهول وانیشیه بخش اولان احوال
مالیه سابقه ولاحقه سی اکلایق اوزره ناظر جدیدی ذهنی پاشا دخی مجلسه
چاغیرلش ایدی . رجال دولتمزک قسم اعظمی کبی ذهنی پاشاده کرسی خطابتده
آزجوق طویلی سوز سویلیمجک وسویلیمکنی ایشتدیره بیلیمجک حال وقدرتده
اولمیدنی ایچون امشالی مثللو برکاغده قوبیدنی افاداتی برابرنده کتیریکی برکک
اوقوتق ایستدی ، اوبجهرمدی کندیسی تشبث ایتدی ، اولمادی ، حاصل
کلام مجلس کابی طرفندن قرائت اولنه بیلدی . بوناظر پاشاده تقریر ایله تخریرک
کتابت ایله خطابتک فرقنی هنوز اکلایممشدی . نطق مقامنده کی افاداتی مکتوبی
قلملرنده یازیلان تذکره رسمیلر یاخود شوراده قلمه النان مضطهلر کی
باشلایور : « سوریه مبعوثلرندن عجلائی زاده وجولخه زاده سلیمان افندیلر
طرفندن اعطا اولنسان تقریر مطالعه قلندی خلاصه مندرجاتی ... استیضاحدن
عبارتدر . محرری حقنده « استشاره » قارئمرینه بر فکر ویرمک اوزره بیاننامه
نک نصفی درجه سی آشان سطرلری نقله ابتدار ایلدم . بوندن بشقه سطور آیه
بر موضوعک نه قدر شیشیرلمکک متحمل اولدیفنی کوستره کچندن قرائتی بونقطه
نظردن دخی فائده لیدر : « حجاز خطنک مداین صالحدن ایروسی حال انشا آتده

العلا دن مدينه منوره به قدر اولان اوج يوز بو قدر كيلومتره سنك دخي تعميل
 انشات سييله اعمالات صناعيه سي هنوز اكال ايديله مامش و خطك ايشلتمه مدبري
 بولنان موسيو غوده نك ايشلتمه معاملاتجه بعض اداره سزل كده بولنسي بو كج
 شكايته بادي اولق و خطك اداره سي تبدلات سييله بر مدت مرجع سز قلمش
 اولديغندن كنده صدر اعظم پاشا حضرتلري دخي داخل اولديني حالده خط عالي
 اداره ماليه سي ناظري عنوانيله عاجز لرندن و شوراي دولت اعضا سندن محمد شريف
 پاشا حضرتلري به ايشلتمه نظارتي معاونل كننده بولنش اولان جواد پاشا دن مركباً
 تحت رياست مفتحه ده بر قوميسيون تشكيلى خصوصه مجلس وكلا قراريله اراده
 سنه جناب پادشاهي متعلق بيورلش اولديغندن اشبو قوميسيونجه شكايات واقعه
 و خطك اكال نقايص عملياتي نظر مطالعه به آلنه رق مقدما ايشلتمه نظارتنده
 بولنان حربه ناظري پاشا حضرتلري شكايات واقعه بي تايد ايلديكندن مومي اليه
 موسيو غوده نك مأموريتنه ختام ويريله رك بر مناسبي تدارك اولنجه به دكين
 خطك كشفيات و انشا آنده ابراز اقتدار و مهارت ايلمش اولان هندسه خانه ملكيه
 مأذونلرندن شعبات فنيه رئيسي مختار افندي در سعادته دعوت اولنه رق جريان ايدن
 تدقيقات و مذاكرات نتيجه سنده ايشلتمه اداره سنه مناسب بري تعيين اولنق اوزره
 ايشلتمه اداره سنك دخي مومي اليه مختار افندي به حواله سي خصوصي بالاستيدان
 مجلس مخصوص وكلاجه ترارلشديرلش و ...» بيان نامه نك آلت طرفي اوست
 طرفدن فضله برشي كوستر ميور. ذاتاً ذهني پاشاده سويليور: «ايدي ايضاحات
 واقعه مجملأ افاده حالدن عبارت اولوب بدايت امر دن بري بو ايشه فصل باشلامش
 ونه معامله جريان ايتش ونه قدر آتجه صرفيله نه لر ياپلمش و شمديدن سوكره
 نه ياپلمسي لازم گلش اولديني حقنده مجلس مبعوثان هيئت محترمه سنه تقديم ايچون
 قوميسيونجه بر لايحه مفصله قلمه آلنش و مسوده سي اله اولوب در دست طبع
 بولنش اولديغندن وقت مساعد ايسه مسوده مذكوره نك قرائتي و ياخود طبع
 و تقديمك تعليق هيئت كرامك رايلرينه منوطدر. «شوكا» اولبايده و هر حالده
 امر و فرمان حيتلو مبعوثان حضرتلرك در «جمله سي الحاق اولنه بيلير و بونكه

غرائب آرمش اولماز ، بلکه مسکي الحتام اولوردی . — ایضاحات تفصیلیه تعلیق اولاندی . بقالم آنلر نصل .

ایشته بر ناظر دها . سفینه دولتک حال حاضری عجیبا یکی کورینک یکیدن قیریلوب قسماً باطمینانیه استانبول و غلطه آره سنده دومن طومار اداره مخصوصه واپورلریله پویه یلکن یورون ماونه لرك اوکندن آردندن باطه چقه یول آلان صندال و قایقلردن دهآ آز تهلهک لیلی؟ ساقلر ، اـ بقلر کروهی ، — ممدوح باشلر ، رضا باشلر — بتون او یوز قرملرینه رغماً صحیفه لر طولوسی مدافعات ایله یوزلرینی سیلمکه صواشیرکن اداره مشروطه نك استفاده لایق کوردیکی آق یوزلی آدم لرك شرفلرینه کولکک صالحه حق صورتده حرکتلری بزی داغدار ایدر . شکران نعمت و حیثک اکلایه مدیغمز معالرنجه «ایشدن چکلمک کفران نعمت اولور ویا بوکا حیث مانعدر» کی اورطیه سورولن نظریاتک نتیجه فعلیه سی او ایشده بقا اولیور سنده شرفمنز بر حیات مأموریت سورولمسی ده او نتیجه نك نتیجه سیدر . کنجلرده قلت تجربه سببیه بصیرت کامله اوله میه جغنی وکنجلك تلوندن خالی بولنمیدیغنی بر حس حرمانک ویردیکی طومار عجیب ایله ایلو سورنلر کثرت تجربه نك ده شاشقیلقدن وارسته قله مدیغنی و بصیرتک افراطی هر شیده افراط کی مضر اولدیغنی کورسه لر . . .

ابن الضیا

اجمال خارجی

دولت عثمانیه ایله آوستریا آره سنده حصول یافته اولان اتلافک سمای سیاستده پیدا ایندیکی کشایش بلغارلرك عیوقه چقاردقلری ولوله جنک جویانه سویقه یکیدن زائل ، یرینه بتکرار مظالم بلوطلر قائم اولدی . اتلاف مذکورک بلغارستان اوزرنده اجرای تأثیر ایده لرك یعنی آوستریا حکومتی کی بر دولت معظمه نك حقوق عثمانی بی بالصدیق حکومت عثمانیه تعویض ویرمسی کیفیتک بلغارلرجه نمونه امتثال اوله رقی امارتک ده تعویضات مالیه اعطاسی کیفیتده عزت